

HÖGSKOLAN FÖR LÄRANDE
OCH KOMMUNIKATION
HÖGSKOLAN I JÖNKÖPING

Elevers attityder till och förväntningar på det engelska språket

**En undersökning med elever i grundskolans år 1, 3
och 5**

**Emelie Björk
Louise Mattsson
Rebecca Siljehög**

Examensarbete 10 poäng
inom allmänna utbildningsområdet
Läroarbilden
Höstterminen 2006

Handledare
Eva Swedberg
Examinator
Ulla Lundgren

SAMMANFATTNING

Emelie Björk, Louise Mattsson & Rebecca Siljehög

Elevers attityder till och förväntningar på det engelska språket

En undersökning med elever i grundskolans år 1, 3 och 5

Antal sidor: 29

Syftet med studien är att få en förståelse för hur några elever i grundskolan uppfattar det engelska språket och engelskundervisningen. För att kunna besvara dessa frågor har vi valt att använda en kvalitativ metod, och intervjuat fem stycken elever i vardera av grundskolans år 1, 3 och 5. Frågeställningarna vi utgått ifrån är följande;

Hur ser några elevers attityder ut till det engelska språket i grundskolan, förändras de och i sådana fall hur?

Hur ser några elevers förväntningar ut, finns det skillnader och eller likheter mellan grundskolans år 1, 3 och 5?

Vi har kommit fram till att 14 av de 15 intervjuade eleverna ställer sig positiva till ämnet engelska och dess användningsområden. De anser att det är viktigt att kunna engelska om man ska arbeta och eller åka utomlands men också för att kunna kommunicera med människor med ett annat modersmål. Eleverna i år 1 ser fram emot engelskundervisningen, men tror att den kommer att bli svår. Engelskundervisningen i klassrummet är de flesta nöjda med i år 3 och år 5, men de intervjuade eleverna i år 5 tycker att engelskundervisningen har blivit svårare men den är fortfarande rolig.

Sökord: Engelskundervisning, attityder, engelska, förväntningar, skillnader, språkinläring

Postadress

Högskolan för lärande
och kommunikation (HLK)
Box 1026
551 11 JÖNKÖPING

Gatuadress

Gjuterigatan 5

Telefon

036-101000

Fax

036162585

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

INLEDNING

BAKGRUND

Engelskans framsteg i Sverige

Språkets roll

Engelskan idag

Tidig eller sen start i engelska?

Hur formas attityderna till det engelska språket?

Sammanfattning av bakgrund

SYFTE OCH FRÅGESTÄLLNING

METOD

Metodval

Datainsamling

Urval

Analysmetod

Studiens tillförlitlighet och trovärdighet

RESULTAT

Inställning till och intresse för det engelska språket

Varför engelskundervisning i skolan?

Kontakten med det engelska språket utanför skolan

Engelska i framtiden

Sammanfattning av resultatet

DISKUSSION OCH ANALYS

Metoddiskussion

Språkets roll

Tidig eller sen start i engelska?

Engelskan idag

Hur formas attityderna till det engelska språket?

Slutsats

Förslag på fortsatt forskning

REFERENSER

Bilagor

I Inledning

Främmande språk kan höras dagligen genom massmedia, framför allt via TV. Det informationssamhälle vi lever i ställer krav på att svensken ska kunna behärska det engelska språket. Det mest dominerande språket i media är inte som man kan tro svenska utan amerikansk engelska. Vidare har ett ökat resande bland svenskar utvecklat möjligheterna för internationellt utbyte med andra länder. Engelska är ett internationellt språk som talas mer eller mindre över hela världen (Giota, 1995). Läroplanen för det obligatoriska skolväsendet, Lpo 94, tar upp att;

”Ett internationellt perspektiv är viktigt för att kunna se den egna verkligheten i ett globalt sammanhang och för att skapa internationell solidaritet samt förbereda för ett samhälle med täta kontakter över kultur- och nationsgränser” (Lärares handbok, 2002, s. 12).

Vi tycker att engelska är ett viktigt språk att rusta eleverna med för att de ska kunna ta del av den kulturella mångfalden och dess möjligheter då världen blir allt mindre även om man bara är i Sverige. Vi har fått inspiration till vår studie från en tidigare C-uppsats skriven av Forsberg och Nilssons (2005), ”Tråkigt men lönsamt att läsa språk”. De gjorde en attitydundersökning bland några elever i år 6, och gav som vidare forskningsförslag att undersöka om det fanns skillnader och likheter i attityderna till det engelska språket hos elever i olika åldrar i skolans olika år. Syftet med vår studie är att få en förståelse för hur några elever i grundskolan uppfattar det engelska språket och engelskundervisningen.

Bakgrund

1.1 Engelskans framsteg i Sverige

Under mitten av 1700-talet började engelskspråkig litteratur förekomma på de svenska universiteten, men engelska språket hade låg status eftersom latin dominerade på lärosätena. Engelskkunskaperna lärdes ut av språkmästare med låg akademisk status och det var först under början av 1800-talet då latinets ställning försvagades som engelskan tog över. Det dröjde ända till 1904 innan Sverige fick sin första professur i engelska vid Uppsala universitet tilldelad Axel Erdmann. En av Erdmanns visioner var att ”Ett gott och säkert uttal av de främmande språken är för att bli en god lärare ett oeftergivligt villkor” (Svartvik, 1999, s. 209). År 1849 blev det engelska språket obligatoriskt i den svenska skolan för dåtidens ”gymnasieelever”, men det var först 1946 som skolkommisionen föreslog att engelska skulle vara ett ämne som alla skulle läsa som ett led i demokratiseringsprocessen. (a.a.).

Engelska har varit ett obligatoriskt ämne för alla elever i år 4 till 9 i grundskolan sedan läroplanen för grundskolan, Lgr 62 infördes. I läroplanen för grundskolan, Lgr 69, utökades obligatorisk engelska att gälla från årskurs 3 i grundskolan. Innehållet och sättet att undervisa på angavs tydligt i kursplanerna. Under 1960 och 1970-talen användes den audiolingvala metoden vilken innebar att läraren var ”drillmästare” och ett föredöme för det engelska språket vilket skulle användas genom hela undervisningen. Den kommunikativa språksynen präglade läroplanen för grundskolan, Lgr 80, vilken innebar att eleverna skulle ha kunskap i olika språkliga situationer såsom att tala och att kunna göra sig förstådd. Trots att språklig korrekthet inte längre stod lika mycket i centrum var det fortfarande viktigt för eleverna att kunna behärska språket på ett riktigt sätt. Framst fokuserades det på lärande i meningsfulla sammanhang, självständigt elevarbete samt kulturella och interkulturella perspektiv (Skolverket, 2004).

1.2 Språkets roll

Myndigheten för skolutveckling (2003) har gjort en attitydundersökning bland annat i grundskolan där det visar sig att eleverna generellt sett har svårt att precisera vad ordet språk betyder. Vissa elever ser språk som att prata med andra människor eller kommunicera, medan andra tänker på språk som olika kulturer, åka utomlands och olika länder i världen.

Språk kan delas upp i två olika aspekter. Den första är kommunikation inriktad på utbyte av information för att nå ett mål så som att köpa och sälja eller att beskriva något. Den andra aspekten är den sociala kommunikationen som innefattar småprat och vardagskonversationer. Även om den sociala kommunikationen är välkänd så tenderar den att komma i skymundan då fokus istället läggs på det informationsorienterade talet. Detta kan förklaras genom att vardagspratet är svårt att lära ut och tar mycket tid och övning i anspråk. Genom goda språkliga kunskaper och självklara artighetsfraser anses dock den sociala kommunikationen komma naturligt in via sunt förnuft och de baskunskaper man sedan tidigare har (Corbett, 2003).

Den amerikanske språksociologen Dell Hymes skapade uttrycket ”kommunikativ kompetens”, vilket innebär att man ska kunna uttrycka sig på ett korrekt sätt i olika sociala situationer. Han framhåller vikten av att kunna klara sig i olika sociala sammanhang, men även att visa hänsyn och respekt för andra kulturer och för hur språket används där (Hanisch & Risholm, 1994). Språk brukas i ett kommunikativt syfte tillsammans med andra människor där man bland annat kan dela med sig av känslor, drömmar, tankar och information med varandra. Ett bra språk har man när man har rätt uttryck i rätt situation, så kallad kommunikativ kompetens, och när man kan förstå och göra sig förstådd (Ekström, 2001).

Det har funnits många olika teorier om hur språkinläringen går till. Pavlov och Skinners behavioristiska teori hävdade att språket lärs in genom imitation. Därför ansåg de att det var viktigt att hela tiden uppmärksamma och ge respons på kommunikationsförsök men även att benämna föremål och företeelser runt omkring oss (Ekström, 2001). Den tidigare läroplanen, Lgr 69, präglades av den behavioristiska inlärningsynen då fokus låg på vikten av språkets form, mer än på innehållet (Eriksson & Tholin, 2003).

Naturlig språkinlärning, den så kallade nativistiska teorin förespråkades av Chomsky och var en direkt motsats till behaviorismen. Chomsky menar att människan har en medfödd kunskap om grammatiska regler och principer en så kallad Language Acquisition Device, LAD, som är en sorts universalgrammatik för alla språk. Det är detta som gör att vi kan förstå och formulera meningar som vi aldrig tidigare har hört med hjälp av de ord vi kan (Arfwedson, 1998; Eriksson & Tholin, 2003). Även den amerikanske språkforskaren Stephen Krashen är sympatisör till LAD- teorin och anser att det inte finns någon skillnad mellan att lära sig ett andra språk i naturlig miljö eller i skolmiljö så länge som man har ett meningsfullt språkligt inflöde, så kallad input, på rätt nivå. Han är känd för åsikten att klassrummet bör likna den naturliga språkmiljön så mycket som möjligt för att underlätta språkinlärningen. Krashen menar att för att få ett bra språk är det viktigt att få en input, som intresserar människan för att sedan få ett väl fungerande utflöde, output. Han anser att det är innehållet i outputen, inte formen, som är det viktigaste (Eriksson & Tholin, 2003).

Piaget var förespråkare för den kognitiva teorin, som innebär att människans språkliga och kognitiva utveckling följs åt. Omgivningen bör helst utforskas på egen hand av barnet (Ekström, 2001), eftersom den som reflekterar och analyserar över sitt eget lärande utvecklar sitt språk till en högre formell nivå medan den som inte har dessa prioriteringar kommer att bli begränsad och endast har tillgång till ett oanalyserat språk (Arfwedson, 1998).

Med social interaktionism menade Vygotsky att barnet ska vara aktivt och undersöka sin omvärld i samspel med andra. Det är viktigt att det ges många och varierande tillfällen för detta. Det är betydelsefullt för barnen att kunna uttrycka ny kunskap med egna ord då de upplever kunskapen som sin egen, en så kallad internalisering (Ekström, 2001).

1.3 Engelskan idag

Läroplanen för det obligatoriska skolväsendet, Lpo 94, är dagens läroplan. Ett av de övergripande målen i Lpo 94 är att eleverna efter genomgången grundskola ska kunna ”kommunicera i tal och skrift på engelska”. Dessutom ska skolan sträva efter att varje elev ”utvecklar ett rikt och nyanserat språk samt förstår betydelsen av att vårda sitt språk och att lära sig att kommunicera på främmande språk” (Lärares handbok, 2002, s.15).

Lpo 94 och även dagens kursplaner framhäver ansvar, självständigt arbete och medvetenhet om den egna inläringen som centrala punkter att fokusera på. Synen på eleven i Lpo 94 utgår från en konstruktivistisk kunskapssyn vilket innebär att eleven aktivt ska planera, utföra och reflektera över sitt lärande. Internationella och interkulturella perspektiv ska genomsyra engelskundervisningen, genom att omvärlden tas in i undervisningen i meningsfulla och lustfyllda sammanhang. Detta kan exempelvis göras genom att ta in den rådande ungdomskulturen i undervisningen (Skolverket, 2004).

Engelska är idag det mest dominerande kommunikationsspråket i världen och fungerar som modersmål eller officiellt språk i ett 70- tal länder med olika kulturer och har hög status i ytterligare ett 20- tal länder (Gagnestam, 2003). Ett av syftena med engelskundervisningen är just att öppna upp för en vidgad engelsktalande omvärld med dess stora kulturvariationer (Skolverket, 2002). Det har även blivit vår tids lingua franca, vilket betyder att människor har engelska som gemensamt språk om de inte har samma modersmål (Gagnestam, 2003). Kursplanen i engelska påpekar också vikten av att utveckla sina språkliga kunskaper vilket är ett måste vid internationella kontakter (Skolverket, 2002).

Efter första världskriget började internationalisering att presenteras i den svenska skolan genom freds rörelsen. Kritiskt tänkande, demokrati och rättvisa var något som började komma in i undervisningen. Allt eftersom Sverige fick fler invånare med annan kulturell bakgrund efter krigstiden, riktade skolorna in sig på interkulturella frågor som främst berörde rasism och främlingsfientlighet. Men vikten av interkulturell undervisning var långt ifrån självklar i de skolor där de enbart fanns helsvenska klasser. Under 1980- talets senare hälft blev termen internationalisering ett känt fenomen i Sverige. Ett av skolverkets mål att utveckla under 1990-talets sista år har varit internationaliseringsbegreppet. Internationalisering ses som ett redskap som ska bidra till att få en starkare sammanhållning och gemenskap. Skolans personal och lärare ska tillsammans hjälpa till att forma eleverna till goda samhällsmedborgare med goda attityder och värderingar (Lundgren, 2001).

1.4 Tidig eller sen start i engelska?

Flera språkforskare menar att engelskan idag kan ses som ett andra språk bredvid svenskan, och borde därför införas så tidigt som möjligt i skolans undervisning. Eleverna får då en längre undervisningstid vilket medför att de får fler färdigheter i ämnet. Men det som är ännu viktigare är kanske regelbundenhet och hur ofta man har engelska. En tidig engelskstart i skolan kan medföra att eleverna blir kulturellt, språkligt och psykologiskt förberedda för den kommande engelskundervisningen. Det hjälper även de elever som endast har svenska som modersmål att upptäcka att man kan uttrycka samma mening på två olika sätt. De kan bli nyfikna på elever med annat modersmål och fråga dem hur de säger en mening på deras språk, för att senare kunna lära sig deras ord. På så sätt kan elevers insikt att utforska och förstå världen omkring sig vidgas (Lindström, 1998).

Skolverkets rapport (1998: 154) är en studie av högstadiel elever i tre olika EU-länder. Där skrivs att elevers positiva inställning till engelskan kan bero på flera olika faktorer, men det är av stor betydelse att engelskan finns i deras vardag. Rapporten visar att svenska elever är positiva till att lära sig engelska och att det är ett relativt lätt ämne, de anser sig också vara nöjda med engelskundervisningen. Ofta har barn egna önskningar om att lära sig engelska. De hör engelska omkring sig hela tiden och tillägnar sig på så sätt nya kunskaper. De kan redan en del och vill lära sig mer. Även en del föräldrar har ett tydligt visat intresse för att deras barn ska få lära sig engelska i tidiga år och detta är en av orsakerna till att engelskundervisningen kryper allt lägre ner i åldrarna (Lindström 1998).

En del elever börjar med engelska redan i år 1 i grundskolan eller till och med i förskolan. Engelska språket har en stor roll i barns fritid via amerikaniserad eller internationaliserad ungdomskultur, IT, film, TV, populärkultur, sport, importerade varor, reklam med mera. Genom att ungdomar kommer i så mycket kontakt med det engelska språket, kan det vara detta som bidrar till att vissa elever ser engelskan som ett andra språk (Lundgren, 2001).

Svartvik (1999) anser däremot att engelskundervisningen bör undvikas att komma in allt för tidigt i undervisningen. Ett av argumenten är att engelskundervisningen tar för mycket tid ifrån svenskundervisningen. Han menar att för att engelskundervisningen ska bli framgångsrik är det viktigt att man har goda svenskkunskaper innan man börjar lära sig engelska. Lärarens kompetens är oerhört viktig och kräver kontinuerlig ny kunskap och nya undervisningssätt. Den tidiga engelskundervisningen syftar till att låta eleverna upptäcka språket utan några större prestationskrav. Om läraren ska börja med engelska i de tidiga åren är det viktigt att denne har ett flytande tal och god intonation i det engelska språket.

1.5 Hur formas attityderna till det engelska språket?

Ordet attityd kommer från första början från de latinska orden "aptitudo" som betyder benägenhet och "actus" vilket betyder handling och eller beteende (Andersson, 1999). Ordet attityd definierar bland annat en persons inställning och förhållningssätt till något (Nationalencyklopedin, 1990). Avgörande för en viss attityd till ett särskilt ämne, kan bero på själva ämnet, elevens egen förmåga eller kanske på läraren. Men säkert är att attityden i stor grad påverkar arbetet i skolan. En negativ attityd till ämnet kan leda till minskad motivation eller ingen motivation alls, vilket ger en otillräcklig inläring och bristfälliga kunskaper. Det är viktigt att som lärare förhindra att detta uppstår, och ha en medvetenhet om att brister i motivation och inlärningskapacitet kan grunda sig på flera orsaker som till exempel personlighetsdrag och begåvning eller social och kulturell bakgrund. Även inlärningsmiljön kan vara en bidragande orsak (Arfwedson, 1998). För en lyckad engelskundervisning är det viktigt med en trygg klassrumsmiljö dit eleverna ser fram emot att komma och där undervisningen är meningsfull och intressant (Lightbown & Spada, 2000).

Enligt en undersökning i grundskolans år 9 från Skolverket (2004) visar det sig även att det finns ett samband mellan hur eleverna själva värderar engelska och deras föräldrars inställning, 85 procent av föräldrarna anser att engelska är ett viktigt ämne.

1.6 Sammanfattning av bakgrund

Den internationella engelskan kan öppna upp portar till ny kunskap och nya kulturer (Svartvik, 1999). Engelskan är ett världsspråk och inom yrkeslivet är numera goda engelskkunskaper och ett väl fungerande tal ett krav. Det är ett av lärarens uppdrag att rusta eleverna med dessa typer av kunskaper för att de ska kunna ta del av den allt mer kulturellt globala världen (Andersson, 1999). En av de faktorer som påverkar elevernas attityder till engelska språket i skolan är lärarens engagemang och hur läraren låter eleverna komma i kontakt med språket. Det är viktigt att läraren har goda kunskaper kring elevers tankar om det engelska språket för att kunna möta dem på ett bra sätt och kunna ge eleverna en så god undervisning som möjligt. (Lindström, 1998).

2 Syfte och frågeställning

Vi vill kunna ge våra framtida elever en så bra engelskundervisning som möjligt. Syftet med vår studie är att få en förståelse för hur några elever i grundskolan uppfattar det engelska språket och engelskundervisningen.

För att ta reda på detta syfte har vi valt att utgå ifrån följande frågeställningar:

1. Hur ser några elevers attityder ut till det engelska språket i grundskolans år 1, 3 och 5?
Förändras de och i sådana fall hur?
2. Hur ser några elevers förväntningar ut, finns det skillnader och eller likheter mellan grundskolans år 1, 3 och 5?

Vi har valt att använda oss av en kvalitativ undersökning grundad på intervjuer för att kunna besvara våra frågeställningar.

3 Metod

3.1 Metodval

Den kvalitativa ansatsen söker ständigt efter en förståelse av sin omvärld genom den intervjuades sätt att se på saker och ting (Kvale, 1997). En av den kvalitativa studiens starka sidor är att det ges möjlighet att nå intervjupersonens perspektiv mer ingående genom att man ser på den intervjuades sätt att se på världen, inte att arbeta fram statistiskt generaliserbar kunskap som är fallet i kvantitativ ansats. Kvalitativa ansatser brukar vanligtvis inte bestå av så många intervjuer, det rör sig ofta om mindre än tio personer (Ryen, 2004). Men eftersom vår grupp består av tre studenter fanns möjligheten att utöka intervjuantalet till 15 elever för att på så vis få ett bredare perspektiv rörande elevers tankar i olika åldrar om det engelska språket. Vi valde en kvalitativ ansats för att vi misstänkte att det skulle bli svårt att genomföra en kvantitativ studie i form av enkäter bland de yngre eleverna i år 1 och 3. Fördelen med en kvantitativ studie är att vi skulle kunna få en mer rättvis och generaliserbar studie, men det var inte vårt syfte utan vi ville undersöka några elevers tankar kring det engelska språket på ett mer djupgående sätt (Bryman, 2002).

3.2 Datainsamling

För att på bästa sätt få förståelse för elevers tankar om engelska valde vi att intervjua fem grundskoleelever i vardera åren 1, 3 och 5. Intervjuerna genomfördes på olika skolor i en av Sveriges tio största städer. Före intervjuerna berättade vi för eleverna om vad som skulle hända och att endast fem stycken elever från vardera åren skulle få delta i vår studie. Därefter delades ett informationsblad ut till elever och deras målsmän, där de informerades om vad som skulle göras och varför. Detta var också ett sätt att få elevens och målsmans godkännande till att genomföra intervjun. Ryen (2004) menar att "När man ska genomföra en undersökning som omfattar barn krävs det informerat samtycke från vårdnadshavare eftersom barn formellt sett inte själva kan ta ansvar för huruvida de ska eller bör delta" (Ryen, 2004, s.75). De som valde att delta i studien tog med sig lappen med målsmans godkännande tillbaka till skolan (se bilagorna 1, 2 & 3).

Strax före intervjun berättades igen för den utvalda eleven om upplägget samtidigt som vi bad om tillåtelse att få spela in intervjun. Två av oss tre studenter kände de elever i år 3 och 5 som intervjuades sedan tidigare, medan den tredje av oss bara besökt sin intervjuklass vid ett fåtal tillfällen. Intervjuerna skedde under lektionstid i närliggande gruppum. De genomfördes enskilt på morgonen och i elevernas välbekanta skolmiljö, eftersom vi med Doverborg & Pramling-Samuelsson (2004) anser att en bekant miljö är av stor vikt för att eleven lättare ska fokusera på intervjun och kunna ge utförliga svar. Även tidpunkten på dagen spelar stor roll för intervjuns utfall då det kan vara svårare att få eleven motiverad om det närmar sig lunch eller rastdags (a.a).

Som stöd för intervjun hade vi en intervjuguide som visade vilka frågor och i vilken ordning de skulle ställas (se bilagorna 4 & 5). Vi inledde intervjun med några inledande frågor för att få eleverna att känna sig mer bekväma i situationen, och därefter följde undersökningsfrågorna. Även om intervjuguidens frågor följdes gavs det även utrymme för följdfrågor. Intervjuerna lät vi ta tid och eleverna fick den betänketid som de behövde till varje fråga. Tiden på hur långa intervjuerna var varierade, kanske på grund av elevernas olika åldrar. Intervjuerna tog cirka 10 minuter att genomföra. Yngre elever har inte lika lång uthållighet att vara koncentrerade och att sitta stilla och de har heller inte lika stort ordförråd för att kunna uttrycka sig lika utförligt som de lite äldre eleverna har (a.a.). Då intervjuerna var klara valde vi att skriva ner dem ordagrant med talspråk, pauser, tvekan, osäkerhet, eftertanke med mera, för att ge en så korrekt bild av dem som möjligt.

3.3 Urval

Vi valde att intervjua fem stycken elever i vardera av grundskolans år 1, 3 och 5. Som tidigare har nämnts finns det inga krav på att man i en kvalitativ undersökning ska ha ett slumpmässigt urval, men för rättvisans skull lottade vi ändå fram de 15 eleverna som intervjuades (Ryen, 2004). I lottningen slumpade det sig att det blev två flickor och tre pojkar från varje klass som kom att delta i intervjun och av de 15 eleverna som lottades ut ställde samtliga upp.

De intervjuade eleverna i grundskolans år 1, 3 och 5 var totalt 15 stycken, där vardera år representerades av fem elever. Eleverna i grundskolans år 1 hade inte börjat med engelska, eleverna i år 3 hade engelska minst en gång i veckan och eleverna i år 5 hade engelska två till tre gånger i veckan.

Fördelningen över eleverna i de olika åren och könsfördelningen var följande;

	År 1	År 3	År 5
Flickor	Lisa, Tilda,	Sandra, Elin	Tindra, Alice
Pojkar	Adam, Carl, Henrik	Albin, Olle, Erik	Noak, Noel, William

Figur 1. Tabell över elevernas könsfördelning i de olika åren

3.4

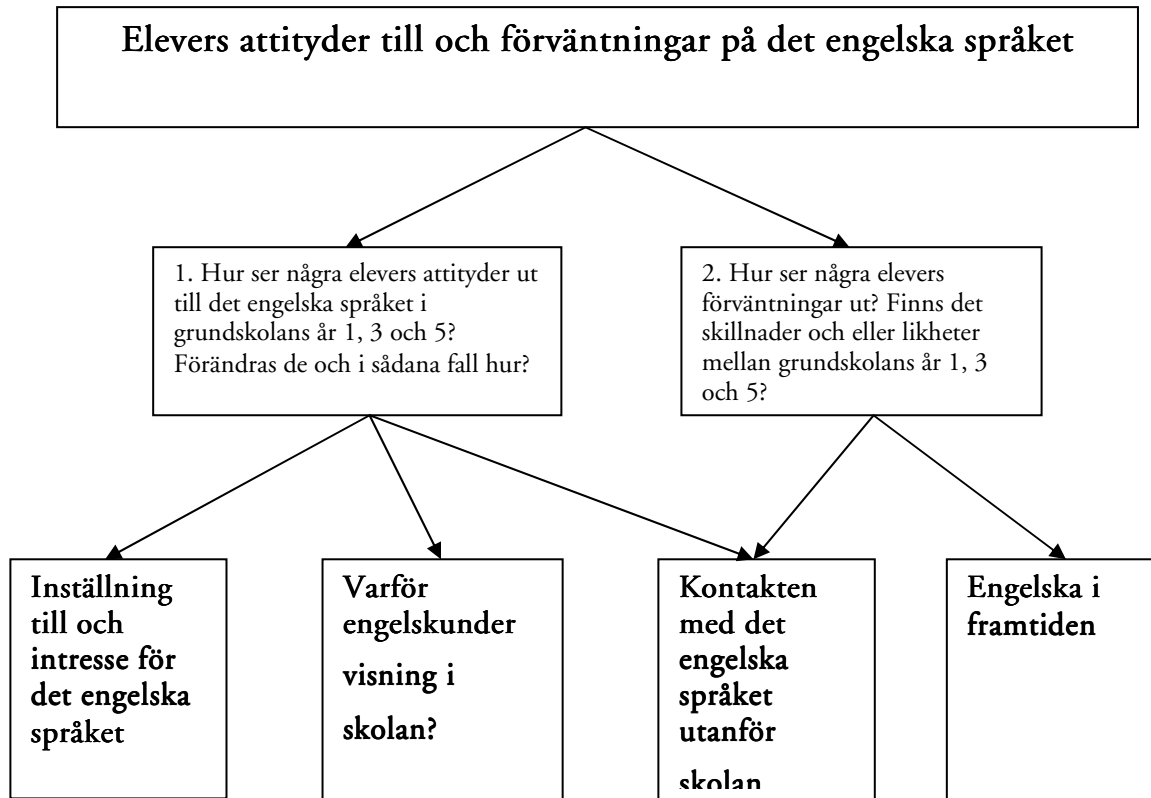
3.5 Analyismetod

Enligt Kvale (2006, s. 174) kan man arbeta med fem olika metoder inom kvalitativ metod och vi har fått inspiration av två av dem. Den första är meningskoncentrering som innefattar att långa utlägg som intervjupersonen har uttalat sig om sammanfattas i kortare och precisare meningar. Den andra är meningskategorisering där man sammanfattar intervjun i olika kategorier. Genom denna typ av kategorisering delar man in intervjuerna i olika kategorier för att få en mer överskådlig syn på det hela. En stor textmassa kan på så sätt förminska ner till ett mer hanterbart och överskådligt sätt. Utifrån denna kategoriseringsmodell har vi fått kunskap och inspiration till att själva arbeta fram en passande analysmodell med olika kategorier som passar vår studie.

En modell som vi vidareutvecklat från Kvale (2006) illustrerar de olika kategorier som vi anser lämpliga för vårt syfte och för att kunna besvara våra frågeställningar vilka är:

1. Hur ser några elevers attityder ut till det engelska språket i grundskolans år 1, 3 och 5? Förändras de och i sådana fall hur?
2. Hur ser några elevers förväntningar ut, finns det skillnader och eller likheter mellan grundskolans år 1, 3 och 5?

Pilarna i figuren (se s. 12) visar vilka frågeställningar som hör till vilka kategorier. En av de fyra kategorierna hjälper till att besvara båda frågeställningarna medan de andra tre kategorierna endast besvarar en frågeställning var. Med utgångspunkt ifrån dessa kategorier vill vi uppnå ett tydligt sätt att presentera elevernas tankar kring engelska.

Figur 2. Modell över kategorischema

3.6 Studiens tillförlitlighet och trovärdighet

Samtliga av de intervjuade eleverna hade inte något starkt utmärkande kroppsspråk under intervjun men använde olika tonlägen då de var osäkra eller säkra. De sa alltså inte något med munnen som kroppsspråket talade emot. Vi valde att spela in intervjuerna för att sedan kunna skriva ner dem ordagrant direkt efter intervjuerna. På så sätt påverkas inte fakta vilket de däremot kan göras om anteckningar förs för hand då det inte är möjligt att anteckna allt som sägs under en intervju (Ryen, 2004). I de flesta kvalitativa studier skrivs intervjun ut och då kan det lätt ske en omedveten förändring av det man skrivit. Det finns skillnader mellan tal och skriftspråk, då det i talet finns kroppsspråk och mimik som helt försvinner när intervjun skrivs ner i textform. Talspråket tenderar också att blir grammatiskt inkorrekt. En av fällorna man lätt kan hamna i är att göra om talspråket till ett mer grammatiskt korrekt språk när intervjuerna skrivs ut. Detta förenklar självklart för den som läser intervjun men kan påverka innehållet på ett felaktigt sätt (Patel & Davidsson, 2003).

Det är i stort sett omöjligt att genomföra en kvalitativ undersökning och uppnå samma resultat som vid en tidigare undersökning. Däremot kan metoden som verktyg och riktlinje återanvändas (Ryen, 2004).

4 Resultat

Inställning till och intresse för det engelska språket

Alla de intervjuade eleverna i år 1 ser fram emot att få lära sig engelska och uttrycker en önskan om att kunna prata och förstå språket. Carl säger "För jag tycker om engelska väldigt mycket". Lisa och Tilda tror att det kommer att bli lätt att lära sig engelska, Tilda menar att "När man väl gjort det många gånger blir det väl enkelt, det tror jag". Lisa tror att det kommer bli ganska lätt med engelska "För att det är ganska korta ord och sådär" medan Carl, Henrik och Adam tror att det kommer att bli svårt. Henrik förklarar varför "Jag bara tror det". Alla elever tror att engelskundervisningen främst handlar om att lära sig ord. Många av de intervjuade eleverna i år 1 har redan tillägnat sig och lärt sig några ord och sånger. Några uttryck som Lisa redan har lärt sig är "Goodbye, hello, good morning och good night". Tilda har engelska släktingar som har lärt henne lite engelska och hon ser fram emot att lära sig språket. Hon tror det kommer att bli ganska lätt om man övar mycket. Tilda kan en sång på engelska som de brukar sjunga i klassen som heter "I'm Saying Good morning To You".

Fyra av de fem eleverna i år 3 tycker att engelskundervisningen är rolig och tre av fem elever tycker den är ganska lätt, Sandra säger "Det är både rätt roligt och bra att lära sig" de upplever också att det blir roligare ju mer man lär sig. Albin anser att engelskundervisningen "Känns roligare, det är roligt att lära sig nytt". Olle har bott i Thailand i ett halvår och där lärde han sig prata ganska mycket engelska. Om engelskundervisningen i skolan säger Olle "Jag kan ju redan lite engelska o då e de ganska lätta ord som jag redan har lärt mig och sånt".

Eleverna i år 5 är även de överrens om att engelska är roligt men tycker att det har blivit svårare med åren. Noel berättar att engelskan blivit "Roligare och lärorikare så att säga". Han säger även att det har blivit "Lite svårare ord och sånt som man får säga" Men i slutändan är detta något som eleverna tycker är positivt då de nu upplever att de kan prata mer. Många tycker att fokus nu har gått från att lära sig ord till att få prata mer istället. Alice uttrycker det så här "För att man får lyssna och prata mer istället för att bara säga ord".

4.1 Varför engelskundervisning i skolan?

De intervjuade eleverna i år 1 har svårt att uttrycka sina tankar verbalt om varför man ska ha engelskundervisning i skolan. Några elever anser i alla fall att engelska kan vara bra att kunna när man åker utomlands, för att bli bättre på språket samt för att få ett större ordförråd. Henrik uttrycker "För om man skulle gå till något annat land där de pratar engelska, så kan man prata engelska med dem". Carl reser ofta utomlands med sin familj och tycker det är bra att kunna engelska på utlandssemestrar om det skulle hända något. På frågan om varför han tror att man läser engelska i skolan svarar han "För att bli bättre på engelska". Lisa önskar att hon var bättre på engelska och säger "Mmmm för då kan jag prata med såna som är engelska mer...".

I år 3 är alla elever överrens om att det engelska språket kan komma till användning vid utlandsresor och vid möten med människor som inte talar svenska. "Det är ett språk som nästan alla i hela världen kan" säger Albin. Eleverna har olika åsikter om vad de tror att deras lärare har för uppfattning om engelskundervisningen i klassen. Sandra, Elin, Olle och Erik tror att läraren är positivt inställd till ämnet, och anser att denne pratar mycket engelska under lektionerna. Elin i år 3 säger "Hon pratar inget på svenska". Albin har svårt att läsa av lärarens inställning till ämnet, men även han säger att läraren pratar engelska på lektionerna. Olle berättar att hans lärare har sagt till klassen att de gör framsteg.

Alla eleverna i år 5 utom Tindra tror att läraren tycker det är roligt att undervisa i engelska. Alice säger "Ja det tror jag, just när hon pratar på engelska och så, ser hon glad ut". Läraren pratar nästan uteslutande engelska under engelsklektioner men om någon inte förstår säger läraren det på svenska. Tindra uppfattar sin lärare såhär "Hon visar liksom inte att hon tycker det är tråkigt eller att så hon verkar tycka att det går bra eller att det är okej. Hon visar inget särskilt för eller något sådant tycker inte jag". Alla elever i år 5 anser att deras engelskkunskaper kan komma till användning när de åker utomlands eller i kontakt med människor i Sverige som inte talar svenska. Noak tror att man lär sig engelska för att klara sig vid utlandssemestrar eller om det kommer en engelsman på besök till Sverige. Ett citat som väl sammanfattar elevernas tankar i år 5 är Williams "Engelska är det största språket i världen och att man pratar det nästan överallt så det kan vara bra att kunna det".

4.2 Kontakten med det engelska språket utanför skolan

Eleverna kommer vanligen i kontakt med det engelska språket utanför skolan via TV, film, dataspel och Internet. Tilda i år 1 leker med det engelska språket via datorn där hon spelar ett spel på engelska. Hon säger ”Jag har ett spel som, det heter engelska som de pratar engelska på som till exempel när man klickar på dockhuset, då säger de något på engelska, och då säger de det på svenska sen och det är ett ganska bra spel, för då lär man ju sig engelska”. Adam i år 1 säger ”Mamma brukar prata engelska i telefonen. När hon börjar prata säger hon något på engelska”. Han hör även engelska när han tittar på TV- programmet Idol.

Både Carl i år 1 och Olle i år 3 har engelska favoritband. På frågan vad Olle lyssnar på för musik, svarar han ”Ehh typ rockband, Kiss o så o dom sjunger på engelska”.

En av eleverna i år 5 har via skolan en brevvän i Afrika som hon skriver till på engelska. Några av de äldre eleverna chattar också på engelska. Noak, som går i år 5, har en storebror som låter honom sitta bredvid och titta på när han chattar på engelska med sin italienska vän. Noak påstår att ha har lärt sig jättemycket på detta sätt. Noel möter ofta engelska språket genom att se på TV och säger så här ”Jag tittar på engelska TV- program och där pratar de engelska å så är det svensk text och då ifall de säger något ord som jag inte förstår då så står det på texten och då lär man det”. Även William stöter på det engelska språket via Internet. ”När man är på nån hemsida och så läser man nånting där som är på engelska”.

4.3 Engelska i framtiden

Eleverna i grundskolans år 1 tror att de kommer få användning av sina framtida engelskkunskaper när de åker till ett annat land där det talas engelska eller när de ska prata med engelska människor. Henrik säger att han kan komma att få användning av engelska ”När jag ska prata med engelska människor”. Carl i år 1 nämner även språkstudier i framtiden ”Då ska jag plugga två språk, då franska och spanska och engelska”.

Eleverna i år 3 tror även de att de kommer att kunna använda sin engelska i framtiden för att prata med engelska människor och när de åker på utlandsresor. Albin nämner också eventuella studier ”Till exempel när man reser utomlands som sagt, eller när man pluggar”. Alla av de intervjuade eleverna i år 3 har varit utomlands någon gång och en del har även fått användning av sina engelskkunskaper där och har då ökat sin medvetenhet om engelskans användningsområden. Sandra menar att ”Om man då ska ut o resa till ett land utanför Europa där man inte pratar svenska då är det bra att prata engelska”

Tindra i år 5 tror sig behöva engelska i framtiden när hon ska ut och resa. Hon vill kunna beställa på restaurang, checka in på hotell och ifall hon skulle bli sjuk eftersom ”Om man blir sjuk i det landet måste man kunna ta kontakt med nån doktor eller nåt”. Tre andra elever i år 5 nämner framtida karriärer i utomlands. Noak har planer inför framtiden och säger att ”Jag satsar väldigt mycket på att bli fotbollsprouffs i England, så, annars kommer jag nog att åka dit och kolla på fotboll ganska ofta”. Alice tror att hennes engelska kommer till användning i framtiden då språket behövs ”Till att vara skådespelerska i USA”. William säger ”Om man är utomlands så behöver man prata engelska eller om det kanske är med sitt jobb som handlar om engelska”. Fyra av fem elever i år 5 nämner utlandssemestrar och en av anledningarna till att man ska kunna engelska när man är utomlands är för att man ska kunna fråga vart man ska, det vill säga vägbeskrivningar. ”Ifall man inte kan engelska då kan man ju inte vad heter det så här fråga vart man ska” säger Noel.

4.4 Sammanfattning av resultatet

14 av de 15 intervjuade eleverna i grundskolans år 1, 3 och 5 som ingick i vår studie har en positiv inställning till det engelska språket. Eleverna i år 1, som ännu inte börjat med engelska, ser fram emot att lära sig engelska men tror att det kommer att bli svårt. I år 3 upplever de flesta elever engelskan som rolig och ganska lätt. Däremot uttrycker flera elever i år 5 att engelskan har blivit lite svårare, men de flesta tycker trots det att engelska är roligt. Vår studie visar att eleverna upplever engelskan som svårare i år 5 än i år 3. Detta kan bero på flera olika faktorer. Studien bekräftade även att eleverna ser ett syfte med att lära sig engelska då samtliga intervjuade elever från år 1, 3 och 5 kunde nämna framtida situationer då engelska skulle kunna komma till användning.

En gemensam nämnare för alla åldrarna är att de har en ömsesidig åsikt om att engelska är något som kommer till användning när man åker till ett annat land. Några elever nämner också att studier och arbete utomlands är faktorer som uppmuntrar dem till utveckling i det engelska språket.

5 Diskussion och analys

Metoddiskussion

Vi valde kvalitativ metod på grund av att vi ville höra elevernas egna personliga tankar kring det engelska språket. Vi ville utveckla ett samspel där den intervjuade skulle kunna prata relativt fritt utifrån de intervjufrågor som ställdes. Detta hade varit betydligt svårare vid en kvantitativ enkätundersökning. Patel & Davidsson (2003) menar att en kvalitativ intervju syftar till att undersöka någons inställning till ett givet ämne. Därför kan det inte finnas korrekta svar bestämda av någon annan än av den intervjuade. En fördel med kvantitativ studie skulle kunna vara att den består av fler undersökningsspersoner och är generaliserbar.

Vi valde att i vår studie jämföra elever i olika åldrar och deras förväntningar och attityder till det engelska språket, för att se om det fanns några likheter och skillnader mellan de olika åren. Intervjuerna genomfördes på morgonen eftersom eleverna kan prestera bättre och är mer fokuserade om intervjun sker tidigt på dagen (Doverborg & Pramling-Samuelsson, 2004).

Alla eleverna i grundskolans år 3 och 5 var bekanta för oss, men inte eleverna i år 1. Att känna eleverna som intervjuas kan vara både positivt och negativt, men vi upplevde ändå att det positiva övervägde. Skälet är att eleverna upplevdes som trygga i intervjusammanhangen då de i år 3 och 5 gav ärliga och uppriktiga svar. Eleverna i år 1 var trots den ytliga bekantskapen mycket tillmötesgående och entusiastiska till att bli intervjuade vilket avspeglade sig i deras kroppsspråk. Ett av problemen med eleverna i de tidigare åren är att de har så mycket de vill säga men de begränsas av sin verbala utveckling. Detta kan vara en svaghet i vår studie eftersom eleverna i år 1 ibland gav lite osammanhängande och otydliga svar. När vi ser tillbaka på intervjuerna kanske vi skulle ha valt att på samma skola intervju elever i år 2 vilka ännu inte har börjat med engelska men som ändå har en mer utvecklad verbal förmåga.

Om vi skulle få möjlighet att göra en liknande studie skulle vi vilja ändra på en del i vår intervjuteknik. Kvale (2006) rekommenderar att man gör en pilotintervju innan de riktiga intervjuerna genomförs för att få kunskap om hur frågorna bemöts. Vi kände att våra frågor var enkla och konkreta, och trodde inte att det skulle bli några problem med dem, vilket det inte heller blev. Trots detta kände vi i efterhand att det hade gynnat oss att göra en pilotintervju innan för att vara mer förberedda på följdfrågor. Det hade även varit bra som uppvärmning inför de undersökande intervjuerna. Vi upplevde att den femte intervjun var mer givande än den första intervjun.

5.1 Språkets roll

När vi frågade de intervjuade eleverna varför de tror att de ska lära sig engelska fick vi bland annat dessa svar "Om man är utomlands så behöver man prata engelska eller om det kanske är med sitt jobb som handlar om engelska", "När jag ska prata med engelska människor" och "När man pluggar". Det är intressant att de intervjuade eleverna tar upp några av de syften som finns skrivna i kursplanen för engelska, där det står

"Utbildningen i engelska syftar till att utveckla en allsidig kommunikativ förmåga och sådana språkkunskaper som är nödvändiga för internationella kontakter, för en alltmer internationaliserad arbetsmarknad och för att kunna ta del av den snabba utveckling som sker genom informations- och kommunikationsteknik samt för framtida studier" (Skolverket, 2002 s. 13).

Förmodligen har lärarna i de olika klasserna gått igenom kursplanen i engelska med eleverna och i efterhand borde vi egentligen ha frågat läraren hur ingående de hade pratat om kursplanen i engelska, men å andra sidan var det eleverna vi intervjuade och inte lärarna.

Som tidigare har nämnts i bakgrunden kan språket delas upp i två olika aspekter, så som informationskommunikation och social kommunikation (Corbett, 2003). Vi upplever att dagens engelskundervisning i grundskolans år 1 till och med 5 till största delen består av informationskommunikation. Det är just detta som Tindra i år 5 nämner som en god anledning till att lära sig engelska när hon berättar att "Om man blir sjuk i det landet så måste man kunna ta kontakt med nån doktor eller nåt". Även Noel i år 5 nämner ett exempel på informationskommunikation som känns igen från språkövningar, nämligen att ta sig från ett ställe till ett annat då han säger "Ifall man inte kan engelska då kan man ju inte vad heter det, så här, fråga vart man ska". Att kunna utbyta information är det som kanske är den första prioriteringen när man lär sig ett främmande språk anser vi. Men för att språket inte ska bli för platt och opersonligt är det viktigt att även så småningom kunna ha en naturlig konversation som inte bara innehåller utbyte av information utan även småprat och skämt. Därför finns en önskan hos oss att engelskundervisningen görs något mer socialt kommunikationsinriktad. Det är inte en lätt uppgift för läraren eftersom det är svårt att få in naturliga vardagskonversationer mellan elever med samma modersmål. Ett sätt att få en mer social kommunikationsinriktad undervisning är att som lärare dels försöka bygga upp ett gediget internationellt kontaktnät men också ta tillvara på elevernas internationella relationer så som släktingar och eller vänner. En av de intervjuade eleverna i år 5 hade en brevvän i ett afrikanskt land, och det är ett sätt att utveckla det engelska språket på.

Det finns många olika inlärningsstilar och inlärningsätt som vi har tagit upp, såsom Pavlov och Skinners behavioristiska teori, Chomskys nativistiska teori och Piagets kognitiva teori samt den sociala interaktionismen som Vygotsky förespråkade (Arfwedson, 1998; Ekström, 2001). Vi anser att alla teorier har något att bidra med, och man får på så sätt ta till sig det som är väsentligt i varje teori. Med kunskap av många olika teorier känner vi att detta kan bidra till att individualiseringen blir lättare och varje elev får en bra grund att bygga sin framtida engelskinläring på så att de blir goda brukare av det engelska språket i framtiden. En strategi som passar en elev kanske passar mindre bra för en annan.

Vi upplever att det svenska samhället har blivit allt mer internationellt vilket påverkar skoleleverna i deras vardag mer eller mindre medvetet. Skolverket (2002) skriver i kursplanen för engelska att medier på engelska kommer allt mer in i samhället och berör elever i deras vardag via till exempel datorspel och musik. Alla de 15 intervjuade eleverna kommer i kontakt med det engelska språket via TV, musik, film och datorer och detta anser vi kan skapa en förförståelse hos eleverna. Att även ta in medierna i undervisningen är något som läraren bör tänka på. Olle i år 3 berättar hur han kommer i kontakt med det engelska språket via medier när han berättar om sin favoritmusik som är "Ehh typ rockband, Kiss o så o dom sjunger på engelska". Det visar sig att det finns en medvetenhet hos eleverna om att språket finns runtomkring dem i deras vardag, och detta tror vi påverkar deras inställning till engelskan. Eleverna i år 5 tar mer kontakt med det engelska språket på eget initiativ vilket de yngre eleverna inte gör än, förutom via TV och musik. William i år 5 berättar "När man är på nån hemsida och så läser man nånting där som är på engelska".

5.2 Tidig eller sen start i engelska?

I bakgrunden har det tidigare nämnts för och nackdelar med en tidig start av engelskundervisning. Vi håller med Lindström (1998) som anser att engelskundervisningen bör införas tidigt, för att rusta eleverna språkligt, kulturellt och socialt inför den kommande engelskundervisningen. Vi ställer oss positiva till att på ett lättsamt sätt börja tidigt med engelskundervisningen eftersom yngre elever har lättare att ta till sig ny kunskap och förhoppningsvis få en positiv inställning till det engelska språket. Lindström (1998) menar att oavsett om läraren börjar sent eller tidigt med engelskundervisningen är det av stor vikt att undervisningen är lustfylld, kreativ och inbjudande. Tilda i år 1 leker med det engelska språket via datorn där hon spelar ett spel på engelska, vilket vi anser kan vara ett lekfullt och roligt sätt att börja engelska starten med. Tilda berättar ”Jag har ett spel som, det heter engelska som de pratar engelska på som till exempel när man klickar på dockhuset, då säger de något på engelska, och då säger de det på svenska sen och det är ett ganska bra spel, för då lär man ju sig engelska”.

Eriksson och Tholin (2003) menar att det är bra om läraren talar uteslutande engelska under lektionerna för att ge den bästa grunden för elevernas språkutveckling. Vi anser att det är viktigt att läraren har en positiv inställning till det engelska språket eftersom dennes inställning kan färga av sig på elevernas attityder. 4 av 5 elever i år 3 och 4 av 5 elever i år 5 tror att läraren tycker det är roligt att undervisa i engelska. Alice i år 5 svarar så här på frågan om hon tror att hennes lärare tycker det är roligt att undervisa i engelska ”Ja det tror jag, just när hon pratar på engelska och så, ser hon glad ut”.

Alla av eleverna i år 3 och 5 upplever det som positivt att läraren pratar mycket engelska på engelsklektionerna. Elin i år 3 säger ”Hon pratar inget på svenska”. Vi tror att det gynnar elevernas engelska språkutveckling om läraren pratar så mycket engelska som är möjligt under undervisningen. Självklart måste detta anpassas till den elevgrupp man har och dess behov. Cameron (2005) anser att för att enbart kunna prata engelska på engelsklektionerna krävs det att läraren har ett rikt ordförråd för att kunna behärska klassrumsundervisningen, kunna ge respons och för att kunna vardagsprata med eleverna på engelska.

För att kunna ge god kvalitet på undervisningen och för att kunna bemöta alla elever med olika behov på bästa sätt, tycker vi att lärare som undervisar i grundskolans tidigare år bör ha minst 20 högskolepoäng i ämnet engelska, regelbunden fortbildning i ämnet samt att läraren är öppen för nya idéer. Även Lindström (1998) påpekar vikten av behörighet och förmåga att leda elever i engelskundervisning.

5.3 Engelskan idag

Som tidigare nämnts i bakgrunden är ett av syftena med engelskundervisning att öppna upp för en vidgad engelsktalande omvärld med dess stora kulturvariationer (Skolverket, 2004). Vi anser att det är viktigt att eleverna ser en mening med att lära sig något och att de är medvetna om att det de lär sig ska kunna användas i framtiden, för motivationens skull. Eleverna i år 1 berättar vad de kan tänka sig att använda sina framtida engelskkunskaper till, och 5 av 5 elever nämner utlandssemestrar eller resor. Eftersom eleverna varit utomlands fick de då förmodligen insikten om vad engelskan kan komma till användning för.

Några elever i år 3 och 5 talar om behovet av att kunna tala engelska om man ska arbeta utomlands i framtiden och eller för att kunna kommunicera på semestrar i utlandet. Sandra i år 3 berättar om hur hon tror att hon kommer ha användning av sina engelskkunskaper i framtiden ”Om man då ska ut o resa till ett land utanför Europa där man inte pratar svenska då är det bra att prata engelska”. Det är positivt att eleverna är öppna för att vidga sina vyer och att arbeta utomlands eftersom vi lever i ett internationellt samhälle. Detta ser vi som en prägling av det rådande samhällsklimatet som har blivit allt mer internationellt och där det uppmuntras att resa och skapa internationella kontakter. Det engelska språket har utvecklats till en rik och betydelsefull resurs som används världen över (Gagnestam, 2003).

Alla elever ska lära sig att respektera olika kulturer och olika språk (Kveli, 1994).

Interkulturell förståelse ingår som en del av vår kommunikativa kompetens. Engelskan representerar ett antal olika samhällsformer, livsstilar, trender och kulturer som intresserar dagens elever. Noel i år 5 berättar att han ofta hör engelska när han tittar på TV ”Jag tittar på engelska TV- program och där pratar de engelska å så är det svensk text och då ifall de säger något ord som jag inte förstår då så står det på texten och då lär man det”.

För att lära sig att behärska ett språk går det inte att enbart göra ”drillövningar” och grammatik utan det krävs bland annat även läsning av skönlitteratur, att se på TV, lyssna på musik, höra språket samt att tala med människor som har engelska som modersmål. (Svartvik, 1999). Detta är något som dagens lärare bör uppmärksamma i planeringen av sin engelskundervisning anser vi. Även kursplanen i engelska nämner att eleverna

”...möter engelska i skiftande sammanhang; i teve, i filmer, i musikens värld, via Internet och datorspel, i texter och vid kontakter med engelsktalande. Ämnet engelska ger en bakgrund till och ett vidare perspektiv på de samhälls- och kulturyttringar som eleverna omges av i dagens internationella samhälle”

(Skolverket, 2002, s.14).

Genom att utveckla en interkulturell förståelse kan det också bidra till en ökad förståelse för den egna kulturen. Vi håller med Gagnestam (2003) om att det inte är nödvändigt att acceptera allt i en annan kultur bara för att man förstår den, utan man kan själv bestämma vad man vill ta till sig. Ingen av de 15 eleverna som vi intervjuade nämnde engelskan som ett sätt att lära känna nya kulturer på eller för att få förståelse för andra. Detta kan kanske bero på att de inte har fått möjlighet att utveckla sin interkulturella förståelse än. Detta är ett ansvar som vilar på läraren och det kan vara så att denne väljer att fokusera på annat, framför allt i de tidigaste åren. Vi anser att det är väl värt att engagera eleverna i och att man bör arbeta med interkulturell förståelse och göra eleverna uppmärksamma på detta oavsett ålder.

Affärslivet och andra yrken söker ständigt efter anställda som talar mer än ett språk flytande för att kunna ta del av den internationella marknaden (Sercu et al, 2005). Carl, som går i år 1, delar med sig av sina språkliga framtidsplaner ”Då ska jag plugga två språk, då franska och spanska och engelska”. Arbetsgivare vill att deras anställda ska ha ett interkulturellt synsätt för att bli framgångsrika och skickliga förhandlare i allt mer ökande interkulturella arbetssituationer (a.a.). Vi anser att det är vårt uppdrag som lärare att ge eleverna goda engelskkunskaper så att de har goda chanser att utvecklas och bli framgångsrika i det kommande arbetslivet. Alla elever nämner konkreta förslag på hur de kan få användning av den engelska som de lär sig idag i sin framtid, såsom vid resor, studier och arbeten.

5.4 Hur formas attityderna till det engelska språket?

För att få elever motiverade och intresserade av det engelska språket är det viktigt med variation i undervisningen. En traditionell undervisning där man enbart styrs av läroboken kan leda till bristande motivation hos eleverna. Därför tycker vi det är betydelsefullt att våga släppa läroboken, gå utanför klassrummet och att ta in omvärlden genom att till exempel bjuda in en engelsktalande person för att på så sätt, förhoppningsvis, få en varierad och stimulerande undervisning. Som tidigare nämnts kan eleverna till exempel ha brevvänner från andra länder.

Eleverna i år 1 har inte börjat med engelska men kommer ihåg enstaka tillfällen då de använt engelska språket i klassrummet som vid till exempel sånger och djurnamn. Lisa i år 1 tror att det kommer bli ganska lätt att lära sig engelska "För att det är ganska korta ord och sådär". Vi anser att det är viktigt att läraren upplyser eleverna om att engelskan består av mycket mer än bara ord, detta kan till exempel göras via olika sånger, rim och ramsor och gärna med rörelser till. Trots att de yngre eleverna i år 1 inte har haft någon direkt engelskundervisning, tycker vi ändå att de har fått en god uppfattning om vad de tror man kan använda det engelska språket till. Till exempel uttrycker Henrik i år 1 det så här "För om man skulle gå till något annat land där de pratar engelska, så kan man prata engelska med dem". Att stärka sin interkulturella förståelse anser vi vara ett måste i engelskundervisningen. Dels för att få kunskap om andra kulturer men även förhindra att fördomar växer fram och bidrar till främlingsfientlighet. Ett tydligt förklarade mål att sträva mot i engelskans kursplan är att eleven ska fundera över olika kulturer och sätt att leva på i engelsktalande länder och sedan kunna jämföra detta med sina egna upplevelser (Skolverket, 2002).

Lundgren (2002) nämner att trots att internationaliseringen har ökat har intresset för att lära sig moderna språk, det vill säga spanska, tyska och franska, minskat inom såväl skola, folkbildning som högre utbildning i Sverige. Viljan att lära sig engelska behåller dock sin starka ställning och de tror vi kan bero på att engelskan finns runtomkring oss i samhället vi lever i. Ett citat som väl sammanfattar detta är Williams i år 5 "Engelska är det största språket i världen och man pratar det nästan överallt så det kan vara bra att kunna det".

Vi tror att elevens attityd till det engelska språket präglas både av lärarens och av föräldrarnas inställning till ämnet. Som vi tidigare nämnt i bakgrunden fanns det ett samband mellan elevernas intresse kontra föräldrarnas (Skolverket, 2004). Av de 15 intervjuade grundskoleleverna kunde minst en av elevens föräldrar prata engelska. Att samtliga elever har varit utomlands tror vi också har påverkat deras inställning till språket på ett positivt sätt, eftersom de upplevt i verkligheten hur engelskan kan komma till användning. Enligt Lindström (1998) vill en del föräldrar att engelskundervisningen ska vara som den var när de själva läste engelska i skolan. Om dagens undervisning skiljer sig från deras kan de möjligen ställa sig negativa till barnets annorlunda undervisning, och visar på så sätt en negativ attityd till språket. Denna attityd kan sedan smitta av sig på barnet.

När Lisa i år 1 får frågan om hon önskade att hon kunde förstå och prata engelska ännu bättre svarar hon "Mmmm för då kan jag prata med såna som är engelska mer...". Den framtida engelskundervisningen upplevs som spännande av eleverna i år 1 och många tror att den mest kommer bestå av att lära sig nya ord. En anledning tror vi kan vara att flera av eleverna har hört talas om glosor som äldre elever och syskon kan ha haft i läxa. Engelska språket består av så mycket mer än av enskilda ord och detta är något som vi anar ännu är okänt för eleverna i år 1. Lisa tror även att engelska kommer bli relativt lätt "för att det är ganska korta ord och sådär". Något som vi antar kan påverka elevernas inställningar till språket är om eleven har släktingar och vänner som kommer från ett annat land vilket en elev i år 1 har, eller om eleven har varit bosatt utomlands, som fallet var för Olle i år 3. Han säger "Jag kan ju redan lite engelska o då e de ganska lätta ord som jag redan har lärt mig och sånt". Detta tror vi ger ett försprång för dessa elevers engelskinläring och det är viktigt att läraren inte glömmer att även de eleverna behöver utmaningar och stimulans.

Gemensamma nämnare för eleverna i år 3 och 5 är att de flesta upplever att engelskundervisningen blir allt svårare med åren, men detta påverkar inte motivationen och lusten att lära sig mer eftersom de tycker det är kul. Motivationen för eleverna i år 5 verkar vara att ju mer de lär sig desto mer kan de prata och uttrycka sina tankar och åsikter på engelska. Det Alice i år 5 tycker är roligt med engelskundervisningen uttrycker hon så här "För att man får lyssna och prata mer istället för att bara säga ord".

5.5 Slutsats

Studien bekräftar att 14 av de 15 intervjuade eleverna har en positiv inställning till det engelska språket samt ett intresse och engagemang att lära sig engelska. Eleverna i år 1 ser fram emot engelskundervisningen och tror att den mest kommer bestå i att lära sig ord. Att lära sig engelska ser vissa som en lättare uppgift medan andra tror att det kommer att bli en utmaning, vilken dock alla verkar redo att anta. Carl i år 1 talar gott om språket då han uttrycker ”För jag tycker om engelska väldigt mycket”. Eleverna i år 3 tycker att engelska är roligt och ganska lätt. De ser ett syfte med engelskundervisningen då de nämner till exempel utlandsseminstrar och studier. Även eleverna i år 5 ser framtida användningsområden för sina engelskkunskaper som till exempel vid utlandsresor och tre elever nämner även arbete utomlands. Skillnaden mellan år 3 och år 5 är att eleverna i år 5 tycker att engelskundervisningen har blivit lite svårare men de har fortfarande en positiv attityd. Motivationen finns kvar eftersom de nu kan kommunicera bättre på engelska.

Härmed anser vi att vi har besvarat studiens frågeställningar.

5.6 Förslag på fortsatt forskning

Efter att ha genomfört vår studie ser vi att det finns många intressanta infallsvinklar inom det ämne som vi har arbetat med. Något som vi tycker skulle vara intressant att arbeta vidare med skulle vara att mer ingående undersöka hur föräldrarnas inställning påverkar deras barns attityder till engelska språket. Det skulle också vara intressant att göra en jämförelse mellan Sverige och ett nordiskt grannland för att se hur elevernas förväntningar och attityder eventuellt kan skilja sig åt.

Referenser

- Andersson, M. (1999). *Språkattityder i Sverige, TEFA NR. 28*. Stockholm: Stockholms universitet, Institutionen för nordiska språk.
- Arfwedson, B, G. (1998). *Undervisningens teorier och praktiker*. Stockholm: HLS Förlag.
- Bryman, A. (2001: 2002). *Samhällsvetenskapliga metoder*. Malmö: Liber ekonomi.
- Cameron, L. (2001:2005). *Teaching Language to Young Learners*. Cambridge: University Press.
- Corbett, J. (2003). *An Intercultural Approach to English Language Teaching*. Clevedon: Multilingual Matters.
- Doverborg, E & Pramling- Samuelsson, I. (2000: 2004). *Att förstå barns tankar, metodik för barnintervjuer*. Stockholm: Liber.
- Ekström, G. (2001). *Satsa på språket!*. Solna: Ekelund.
- Eriksson, R & Tholin, J. (1997: 2003). *Engelska för livet*. Stockholm: Liber AB.
- Forsberg, K., & Nilsson, A-S. (2005). *Tråkigt men lönsamt att läsa språk Uppfattningar om skolämnet engelska hos elever i år 6*. (C-uppsats). Jönköping: Högskolan för lärande och kommunikation.
- Gagnestam, E. (2003). *Kultur i språkundervisningen- med fokus på engelska*. Doktorsavhandling i pedagogik vid Karlstad universitetet. Karlstad University Press.

Giota, J. (1995). *Why do all children in Swedish schools learn English as a foreign language?. An analysis of an open question in the national evaluation programme of the Swedish compulsory comprehensive school.* System, Vol. 23, NO. 3, pp. 307-324.

Hanish, K & Risholm, B. (1994). *Inte bara glosor, fröken! Elevplanerad inläring i engelska.* Stockholm: Almqvist & Wiksell.

Kvale, S. (1997: 2006). *Den kvalitativa forskningsintervjun.* Lund: Studentlitteratur.

Kveli, A-M. (1994). *Att vara lärare.* Lund: Studentlitteratur.

Lightbown M. P & Spada. N (1999:2000). *How Languages are Learned.* Oxford: Oxford University Press.

Lindström, B-L. (1998). *Häftet för didaktiska studier 66/67, De första skolårens engelska.* Stockholm: HLS- förlag.

Lundgren, U. (2002). *Interkulturell förståelse i engelskundervisning- en möjlighet.* Malmö: Malmö Högskola: Forskarutbildningen i pedagogik.

Lundgren, U. (2001). *Att utbilda för interkulturell förståelse, En studie av styrande texter för grundskolans engelskundervisning.* (Nr 670). Malmö: Malmö högskola: Institutionen för pedagogik.

Läraryrket. (2002). *Lärarens handbok.* Stockholm: Läraryrket.

Myndigheten för skolutveckling. (2003). *Attitydundersökning om språkstudier i grundskola och gymnasieskola, resultat av en kvalitativ undersökning.* [www.dokument].
[http://www.skolutveckling.se/publdb-portlet/fileDownload?publ_id=50&file=publication.061030 kl.15.47.](http://www.skolutveckling.se/publdb-portlet/fileDownload?publ_id=50&file=publication.061030_kl.15.47)

Nationalencyklopedin, Band 2, (1990). Höganäs: Bokförlaget bra böcker.

Ryen, A. (2004). *Kvalitativ intervju – från vetenskapsteori till fältstudier*. Malmö: Liber ekonomi

Patel, R. & Davidsson, B. (1991: 2003). *Forskningsmetodikens grunder - Att planera, genomföra och rapportera en undersökning*. Lund: Studentlitteratur.

Sercu, L., Bandura, E., Castro, P., Davcheva, L., Laskaridou, C., Lundgren, U., del Carmen, M., García, M. & Ryan P. (2005). *Foreign Language Teachers and Intercultural Competence*. (Sercu, L., Bandura, E., (red) Clevedon: Multilingual Matters.

Skolverket. (2002). *Kursplaner och betygskriterier. Grundskolan*. Stockholm: Skolverket och Fritzes.

Skolverket. (2004). *Nationella utvärderingen av grundskolan 2003, Rapport 251*. Stockholm: Skolverket.

Skolverket. (1998). *Undervisningen i engelska. En jämförelse mellan tre EU- länder: Frankrike, Spanien och Sverige, rapport 154*. Stockholm: Skolverket.

Svartvik, J. (1999). *Engelska- öspråk, världsspråk, trendspråk*. Stockholm: Norstedts ordbok AB.

Jag heter Rebecca Siljehög och gör min verksamhetsförlagda utbildning i år 5 här på skolan. Jag har nu börjat med att samla in information om mitt examensarbete som kommer att handla om elevers förväntningar och attityder till det engelska språket.

Jag skulle därför behöva intervjua eleverna enskilt och spela in dem på band, för att få höra deras tankar kring det engelska språket.

Jag kommer enbart att intervjua fem stycken elever och vem som blir vald lottas ut slumpmässigt. Detta för att det ska bli så rättvist som möjligt.

Jag behöver därför målsmans och elevens medgivande för detta. Allt material kommer självklart att behandlas helt anonymt.

Om ni har några frågor, så ring mig gärna på tel. nr: XXX

Med vänliga hälsningar

Rebecca Siljehög

Vänligen tag med lappen tillbaka till skolan så snart som möjligt

Jag har läst meddelandet och ger mitt medgivande _____

Barnets namn: _____

Målsmans underskrift: _____

Till föräldrar med barn i år 3

Bilaga 2

Hej!

Jag heter Emelie Björk och gör min sista verksamhetsförlagda utbildning i år tre.

Under den här perioden tänkte jag samla in information till min examensuppsats, som kommer att handla om elevers förväntningar och attityder till det engelska språket.

Det kommer jag att göra genom att intervjua eleverna enskilt och spela in dem. Jag behöver därför målsmans och elevens medgivande för detta.

Allt material kommer självklart att behandlas helt anonymt.

Om ni har några frågor, ring mig gärna på hemnummer XXX

Mvh

Emelie Björk

Jag har läst meddelandet och ger mitt medgivande

Elevens namn

Målsmans underskrift

Till föräldrar med barn i år 5

Bilaga 3

Hej!

Jag heter Louise Mattsson och gör min sista verksamhetsförlagda utbildning i år fem.

Under den här perioden tänkte jag samla in information till min examensuppsats, som kommer att handla om elevers förväntningar och attityder till det engelska språket.

Det kommer jag att göra genom att intervjua eleverna enskilt och spela in dem. Jag behöver därför målsmans och elevens medgivande för detta.

Allt material kommer självklart att behandlas helt anonymt.

Om ni har några frågor, ring mig gärna på hemnummer XXX

Mvh

Louise Mattsson

Jag har läst meddelandet och ger mitt medgivande

Elevens namn

Målsmans underskrift

Intervjufrågor för år 1

Bilaga 4

Inledande presentation

- Presentation av intervjuaren och syftet med frågorna
- Förklara att det är anonymt
- Fråga om tillåtelse till att spela in

Inledande frågor

- Berätta lite om dig själv? Hur gammal är du? Vad tycker du om att göra på fritiden?
- Vad tycker du om att gå i skolan? Har du något favoritämne? Vad är det för kul med det ämnet? /hur kommer det sig?

Undersökningsfrågor

- Kan du prata engelska?
- Har du varit utomlands någon gång? Pratade de engelska där? Pratade dina föräldrar engelska där?
- Kan du säga något på engelska? Vill du säga något som du kan på engelska?
- Varför tror du man läser engelska i skolan? Vad är det bra för?
- Har du något äldre syskon, eller känner du någon som läser engelska i skolan? Hur tycker du det verkar vara?
- Ser du fram emot att lära dig engelska? Tror du att det är svårt/lätt? Varför i så fall?
- Tror du att du kommer att behöva prata engelska när du blir äldre?
- Vart hör du engelska någonstans? T.ex. dataspel, Tv, musik
- Önskar du att du kunde prata och förstå engelska ännu bättre?
- Har ni haft någon engelska i skolan någon gång?

Intervjufrågor för år 3 och år 5

Bilaga 5

Inledande presentation

- Presentation av intervjuaren och syftet med frågorna
- Förklara att det är anonymt
- Fråga om tillåtelse till att spela in

Inledande frågor

- Berätta lite om dig själv? Hur gammal är du? Vad tycker du om att göra på fritiden?
- Vad tycker du om att gå i skolan? Har du något favoritämne? Vad är det för kul med det ämnet? /hur kommer det sig?

Undersökningsfrågor

- Kan du prata engelska?
- Har du varit utomlands någon gång? Pratade de engelska där? Pratade dina föräldrar engelska där?
- Varför tror du man läser engelska i skolan? Vad är det bra för?
- Tror du att du kommer att få någon användning av din engelska i framtiden? Till vad i sådana fall?
- Vad tycker du om engelska?
- Tycker du engelska har blivit lättare/svårare eller roligare/tråkigare med åren?
- Vad tycker du bäst om att göra på engelsklektionerna?
- Kommer du i kontakt med engelska språket utanför skolan? T.ex. dataspel, TV, musik
- Verkar det som din lärare tycker att det är roligt att undervisa i engelska? Pratar hon mycket engelska på lektionerna?